

ΑΠΟΦΑΣΗ¹ ΑΡΙΘΜ. 278/IV/2005
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα Συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου, του κτιρίου των Γραφείων της, την 18 Μαρτίου 2005, ημέρα Παρασκευή και ώρα 14:00 με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Σπυρίδων Ζησιμόπουλος

Μέλη: Νικόλαος Γεράσιμος,

Θεόδωρος Δεληγιαννάκης,

Δημόκριτος Άμαλλος, κωλυομένου του τακτικού Παναγιώτη Μαντζουράνη,

Αντώνιος Μέγγουλης, κωλυομένου του τακτικού Κωνσταντίνου Ηλιόπουλου,

Λεωνίδας Νικολούζος,

Ιωάννης Κατσουλάκος και

Χαρίσιος Ταγαράς.

Γραμματέας: Ηλιάνα Κούτρα, κωλυομένης της τακτικής Αλεξάνδρας-Μαρίας Ταταμπίκου.

Θέμα της Συνεδρίασεως ήταν η από **9.2.2005** (ημ. αρ. πρωτ. 641) προηγούμενη γνωστοποίηση των εταιρειών, Banco Commercial Portugues S.A., BCP Participacoes Financeiras SGPS Sociedade Unipessoal Lda, Intercapital Trust Limited και το φυσικό πρόσωπο Δημήτριος Κοντομηνάς, σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν. 703/77, όπως ισχύει, την απόκτηση από την πρώτη εξ αυτών του αποκλειστικού ελέγχου επί της κοινής εταιρείας Τράπεζα NovaBank A.E. (εφεξής NovaBank).

Στη συνεδρίαση παρέστησαν: α) η εταιρεία Banco Commercial Portugues S.A. δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της Ηλία Κοϊμτζόγλου και Εμμανουέλας Τρούλη και β) η εταιρεία Intercapital Trust Limited και το φυσικό πρόσωπο Δημήτριος Κοντομηνάς δια του πληρεξουσίου δικηγόρου τους Ορέστη Κανελλάκη.

Στην αρχή της συζητήσεως τον λόγο έλαβε Γενική Εισηγήτρια, Σοφία Καμπερίδου, Διευθύντρια της Ε.Α., η οποία ανέπτυξε τη γραπτή εισήγηση της Γραμματείας και λαμβανομένων υπόψη όσων αναφέρονται στο σκεπτικό της εισήγησης, πρότεινε:«τη

¹ Από την παρούσα απόφαση έχουν παραλειφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 361/Β'/4.4.2001), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραλειφθεί

μη απαγόρευση της από 9.2.2005 γνωστοποιηθείσης, σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν. 703/77, όπως ισχύει, συγκέντρωσης, η οποία πραγματοποιείται με την από 26.1.2005 υπογραφείσα Σύμβαση Αγοράς Μετοχών, δυνάμει της οποίας η εταιρεία Banco Commercial Portugues S.A. θα αποκτήσει τον αποκλειστικό έλεγχο της εταιρείας Τράπεζα NovaBank A.E. καθόσον δεν περιορίζει σημαντικά τον ανταγωνισμό στις σχετικές αγορές τις οποίες αφορά και ως εκ τούτου δεν συντρέχει λόγος απαγόρευσης της κατά το νόμο.

Περαιτέρω προτείνει τον περιορισμό της χρονικής διάρκειας των περιορισμών της από 26.1.2005 Σύμβασης Μη Ανταγωνισμού σε δύο έτη.»

Στην συνέχεια, το λόγο έλαβαν οι ανωτέρω πληρεξούσιοι δικηγόροι των γνωστοποιουσών εταιρειών, οι οποίοι ανέπτυξαν τις θέσεις αυτών, απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής, ζήτησαν τη έγκριση της συγκέντρωσης και υπέβαλαν αίτημα για την υποβολή υπομνήματος.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής έδωσε προθεσμία στους δικηγόρους των εταιριών έως την Τετάρτη 30^η Μαρτίου 2005 για την υποβολή του υπομνήματός τους.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε διάσκεψη στην αίθουσα συνεδριάσεων του κτιρίου των Γραφείων της την 7^η Απριλίου 2005, ημέρα Πέμπτη και ώρα 12:00 και αφού έλαβε υπόψη τα στοιχεία του φακέλου, την εισήγηση της Γραμματείας, τις απόψεις που διετύπωσαν προφορικά τα ενδιαφερόμενα μέρη καθώς και το υπόμνημα που υπέβαλαν,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Την 9^η.2.2005 οι εταιρείες Banco Commercial Portugues S.A., BCP Participacoes Financeiras SGPS Sociedade Unipessoal Lda, Intercapital Trust Limited και το φυσικό πρόσωπο Δημήτριος Κοντομηνάς γνωστοποίησαν από κοινού στη Γραμματεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 4β του Ν.703/77, όπως ισχύει, την επικείμενη απόκτηση από την πρώτη εξ αυτών του αποκλειστικού ελέγχου επί της κοινής εταιρείας Τράπεζα NovaBank A.E. (εφεξής NovaBank).

υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

Υπό το ισχύον καθεστώς η Banco Commercial Portugues S.A. (εφεξής BCP) είναι κάτοχος, μέσω της κατά 100% θυγατρικής της εταιρείας BCP Participacoes Financeiras SGPS Sociedade Unipessoal Lda (εφεξής BCP PF) 2.775.001 μετοχών του μ. κ. της Τράπεζας NovaBank, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 50% συν μία μετοχή του μετοχικού κεφαλαίου αυτής.

Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο από 26.1.2005 Συμφωνητικό Μεταβίβασης Μετοχών, η Intercapital Trust Limited και ο Δημήτριος Κοντομηνάς θα μεταβιβάσουν στη BCP ή σε οποιονδήποτε τρίτο υποδείξει η τελευταία, μετοχές που αναλογούν σε ποσοστό 50% μείον μία μετοχή του μ. κ. της NovaBank, υπό την προϋπόθεση ότι 555.000 μετοχές της INTERPAMERIKAN ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΩΗΣ Α.Ε., που τελούν υπό απόκτηση από την Intercapital Trust Limited, θα αποκτηθούν τελικώς απ' αυτήν (συνολικά 2.774.999 μετοχές) και πάντως σε κάθε περίπτωση οι εν λόγω πωλητές έχουν αναλάβει τη δέσμευση να μεταβιβάσουν το 40% μείον μία μετοχή του συνολικού μ. κ. της NovaBank. Η ως άνω μεταβίβαση, δυνάμει του Συμφωνητικού θα λάβει χώρα υπό την αίρεση της έκδοσης οριστικής θετικής απόφασης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού και η συναλλαγή έχει συμφωνηθεί να ολοκληρωθεί μέχρι την 30^η.4.2005.

Η εταιρεία NovaBank τελεί υπό κοινό έλεγχο καίτοι η εκ των μετόχων αυτής εταιρεία BCP κατέχει το 50% συν μία μετοχή του μ.κ. της, καθόσον οι μέτοχοι του εν λόγω πιστωτικού ιδρύματος δυνάμει της Συμφωνίας Μετόχων της 27.5.2000 δεσμεύονται από προϋποθέσεις ομοφωνίας για τη λήψη αποφάσεων τόσο στο επίπεδο του Διοικητικού Συμβουλίου όσο και στο επίπεδο της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων (άρθρα 4.5 και 5).

Με την ολοκλήρωση της ανωτέρω συναλλαγής η BCP θα καταστεί μοναδική μέτοχος της NovaBank, έχουσα αποκλειστικό έλεγχο επ' αυτής.

Περαιτέρω στο Συμφωνητικό μη Ανταγωνισμού της 26^{ης}.1.2005, προβλέπεται ότι η Intercapital και ο Δ. Κοντομηνάς αναλαμβάνουν τη δέσμευση να μην αναμειχθούν στην άσκηση οποιασδήποτε δραστηριότητας που έχει σχέση με την παροχή τραπεζικών υπηρεσιών στην Ελλάδα και ειδικότερα θα απέχουν α) από την ανάπτυξη τέτοιων δραστηριοτήτων οι ίδιοι, είτε άμεσα είτε μέσω συνεργατών, διορισμένων προσώπων ή νομικού προσώπου που ελέγχεται από αυτούς, β) από την άμεση ή έμμεση συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο οποιασδήποτε εταιρείας ή επιχείρησης που ασχολείται με τέτοιες δραστηριότητες και γ) από τη σύναψη οποιασδήποτε σύμβασης απασχόλησης ή

οποιασδήποτε άλλης σύμβασης για την παροχή υπηρεσιών σχετικών με τις τραπεζικές δραστηριότητες. Η συμβατική αυτή δέσμευση έχει χρονική διάρκεια 3 ετών.

Επίσης, στο Συμφωνητικό μη Ανταγωνισμού προβλέπεται ότι οι Intercapital και Δ. Κοντομηνάς αναλαμβάνουν να μη διατηρήσουν, δεσμεύσουν με σύμβαση ή άλλως ζητήσουν τις υπηρεσίες οποιουδήποτε υπαλλήλου που παρέχει αυτή τη στιγμή τις υπηρεσίες του στην Εταιρεία, εκτός εάν αυτός παύσει να εργάζεται για την Εταιρεία, κατόπιν όμως παρελεύσεως 6 μηνών από τη λύση της αντίστοιχης σύμβασης εργασίας, σε περίπτωση που το εν λόγω άτομο ζητήσει οικειοθελώς τη λύση αυτή.

II. 1. • Η Banco Commercial Portugues S.A. (BCP) είναι τραπεζικό ίδρυμα με έδρα στην Πορτογαλία, (Rua Augusta, 64 Λισσαβόνα).

Η εταιρεία ασκεί τις δραστηριότητές της στην Πορτογαλία και είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο της Λισσαβόνας Euronext. Η μετοχική διασπορά της εταιρείας είναι ευρεία με κανένα μεμονωμένο μέτοχο να μην κατέχει ποσοστό συμμετοχής μεγαλύτερο του 8%. Αποτελεί μητρική εταιρεία του ομίλου BCP, ο οποίος προσφέρει ευρύ φάσμα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών τόσο στην Πορτογαλία όσο και σε άλλες χώρες. Οι κύριες δραστηριότητες της BCP περιλαμβάνουν την παροχή υπηρεσιών λιανικής τραπεζικής (retail banking), παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες (private banking), παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε μεγάλες επιχειρήσεις (corporate banking) και υπηρεσίες διαχείρισης διαθεσίμων (asset management).

• Η BCP Participacoes Financeiras SGPS Sociedade Unipessoal Lda (“BCP PF”) είναι εταιρεία συμμετοχών (holding) με έδρα στην Πορτογαλία (Av. Jose Malhoa, Lote 1686, Λισσαβόνα), θυγατρική κατά 100% της BCP.

Η εξαγοράζουσα επιχείρηση BCP δεν έχει αυτόνομη δραστηριότητα και παρουσία στην Ελλάδα. Η παρουσία της στην ελληνική αγορά συνίσταται στην κατοχή πλειοψηφικού πακέτου μετοχών στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση NovaBank.

Ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών της BCP ανήλθε το έτος 2004 σε 2.918.188.000 Ευρώ.

2. Η Τράπεζα NovaBank A.E. με έδρα την Αθήνα (Λεωφ. Συγγρού 182 Καλλιθέα) είναι τραπεζική ανώνυμη εταιρεία και οι κυριότερες δραστηριότητές της αφορούν στην παροχή λιανικής τραπεζικής και παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε ιδιώτες.

Η NovaBank ασκεί το σύνολο των δραστηριοτήτων της στην Ελληνική αγορά μέσω :

- α) 109 υποκαταστημάτων (76 στην Αττική, 20 στη Θεσσαλονίκη και 13 στην επαρχία), εκ των οποίων, 95 υποκαταστήματα λιανικής, 11 υποκαταστήματα χρηματοδότησης επιχειρήσεων, 3 υποκαταστήματα παροχής τραπεζικών υπηρεσιών σε ιδιώτες,
- β) Τηλεφωνικού κέντρου (call center)
- γ) Internet home banking
- δ) Μηχανημάτων ATM.

Η NovaBank απασχολεί 996 εργαζομένους.

Η μετοχική σύνθεση της NovaBank σήμερα έχει ως ακολούθως : BCP PS 50% του μ. κ. συν μία μετοχή, INTERCAPITAL TRUST LIMITED 20% του μ. κ. μείον μία μετοχή, Δημήτριος Κοντομηνάς 20%, INTERPAMERIKAN ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΩΗΣ Α.Ε. 10% (Μετοχές υπό απόκτηση από την INTERCAPITAL).

Οι θυγατρικές εταιρείες της NovaBank είναι οι εξής :

- Nova Πρακτορειακή Ασφαλίσεων Μονοπρόσωπη ΕΠΕ (ποσοστό συμμετοχής 100%), η οποία δραστηριοποιείται αποκλειστικά στη αγορά των ασφαλιστικών πρακτορεύσεων δηλ. της διαμεσολάβησης στην σύναψη ασφαλειών.
- Bank Europa Bankasi AS (Τουρκία), (ποσοστό συμμετοχής 100%). Η Nova-Bank εξαγόρασε την τουρκική τράπεζα SiteBank το έτος 2002 και τη μετονόμασε σε Bank Europa Bankasi AS.

Ο κύκλος εργασιών της NovaBank στην εθνική αγορά, κατ' άρθρο 4στ του Ν. 703/77, για το έτος 2003, ανήλθε σε [...] Ευρώ, ενώ για το έτος 2004, ανήλθε σε [...] Ευρώ.

Ο κύκλος εργασιών της Nova Πρακτορειακή Ασφαλίσεων Μονοπρόσωπη ΕΠΕ στην εθνική αγορά, με βάση τα προσκομισθέντα στοιχεία, για τα έτη 2003 και 2004, ανήλθε σε [...] και [...] Ευρώ αντίστοιχα.

Κατά δήλωση των μερών, κανένα μέλος των Διοικητικών Συμβουλίων της BCP, BCP PF ή της NovaBank δεν είναι μέλος Διοικητικού ή Εποπτικού Συμβουλίου άλλου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος στην Ελλάδα.

3. Ο εκ των πωλητών κ. Δημήτριος Π. Κοντομηνάς, επιχειρηματίας, συμμετέχει ως μέτοχος σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο χώρο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, των μέσων μαζικής ενημέρωσης, της τεχνολογίας, των τηλεπικοινωνιών και των αεροπορικών μεταφορών.

4. Η πωλήτρια εταιρεία INTERCAPITAL TRUST LIMITED, με έδρα στην Λευκωσία Κύπρου, έχει μοναδικό μέτοχο τον Δημήτριο Κοντομηνά και μοναδικό περιουσιακό στοιχείο μετοχές της Τράπεζας Novabank A.E. που αντιστοιχούν σε ποσοστό 20% μείον 1 μετοχή του συνολικού κεφαλαίου αυτής.

III. Σύμφωνα με το Ν. 703/1977 η σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή / και υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, των τιμών τους και της σκοπούμενης χρήσης τους (άρθρο 4β παρ.1 εδ.α').

Η υπό κρίση συγκέντρωση αφορά στις αγορές όπου δραστηριοποιείται η Τράπεζα NovaBank A.E. και οι θυγατρικές της, δηλ. στους τομείς τραπεζικών εργασιών και Ασφαλιστικών Πρακτορεύσεων, που θεωρούνται ως διακριτές σχετικές αγορές.

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας μπορεί να διακριθεί σε πολλές ξεχωριστές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών όπως η λιανική τραπεζική (retail banking), η παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες (private banking), η παροχή καινοτομικού κεφαλαίου (venture capital), η παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε επιχειρήσεις (corporate banking) κ.λ.π. (βλ. Ε-Α46/II/99, 67/II/99, IV/M 391, IV/M 213, IV/M 319 κ.ά.).Εκ των αγορών αυτών:

Η λιανική τραπεζική (retail banking) αφορά φυσικά πρόσωπα που διαθέτουν κεφάλαιο μέχρι 200.000 Ευρώ και εταιρείες με ετήσιο κύκλο εργασιών μέχρι 3,5 εκατομμύρια Ευρώ.

Η παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες (private banking): αφορά πελάτες με κεφάλαιο ανώτερο των 200.000 Ευρώ που κατατίθενται προς επένδυση.

Η παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε μεγάλες επιχειρήσεις (corporate banking) αφορά θεσμικούς επενδυτές και μεγάλες επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των 100 εκατομμυρίων Ευρώ.

Εν τούτοις, με βάση τα προσκομισθέντα από τα μέρη στοιχεία, στην υπό κρίση συγκέντρωση παρέλκει η διάκριση της σχετικής αγοράς τραπεζικών υπηρεσιών σε ειδικότερες επί μέρους αγορές υπηρεσιών του τραπεζικού τομέα, δεδομένου ότι, η NovaBank κατέχει πολύ μικρό μερίδιο στον τραπεζικό κλάδο γενικότερα, σε καμία δε περίπτωση, δεν υφίσταται δεσπόζουσα θέση ή ενίσχυση αυτής καθόσον δεν παρατηρείται άθροιση μεριδίων, στενότερη δε οριοθέτηση της ανωτέρω αγοράς δεν θα επέφερε σημαντική διαφοροποίηση στην εκτίμηση των επιπτώσεων που αναμένεται να επιφέρει η κρινόμενη συναλλαγή στον ανταγωνισμό.

Όσον αφορά στην παροχή υπηρεσιών ασφαλιστικών πρακτορεύσεων, δηλ. υπηρεσίες διαμεσολάβησης στην σύναψη ασφαλειών, σύμφωνα με την εκτίμηση των μερών ο αριθμός των ασφαλιστικών πρακτόρων στην Ελλάδα ανέρχεται σε 2000 περίπου, υπολογίζεται δε ότι ο κύκλος εργασιών της Nova Πρακτορειακή Ασφαλίσεων Μονοπρόσωπη ΕΠΕ αντιστοιχεί σε μερίδιο αγοράς μικρότερο του 1%. Κατά τα ανωτέρω κρίνεται ότι η περαιτέρω εξέταση της αγοράς αυτής παρέλκει.

IV. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα ή παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού (Ολ ΕΠΑ 43/1996, Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανταγωνισμού για τον καθορισμό σχετικής αγοράς, 97/C 372/03, κεφ. II, παρ. 8 και 44 επ., Επ. Εφ. Ευρ. Κοιν. C 372/5, 9.12.1997).

Ως σχετική γεωγραφική αγορά, στη συγκεκριμένη περίπτωση, πρέπει να θεωρηθεί όλη η Ελληνική Επικράτεια.

V. Όσον αφορά στη δομή και τα μερίδια αγοράς, από τα στοιχεία που προσκόμισαν οι συμμετέχοντες στη γνωστοποιηθείσα πράξη και στοιχεία που συγκέντρωσε κατά την έρευνά της η Γραμματεία, προκύπτει ότι, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία για το έτος 2003, στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται συνολικά 43 εμπορικές τράπεζες, εκ των οποίων 22 Ελληνικές και 21 αλλοδαπές (μη συμπεριλαμβανομένων των δύο ιδιότυπων κρατικών πιστωτικών οργανισμών, του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων) και 15 συνεταιριστικές τράπεζες.

Ο τραπεζικός κλάδος στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει σημαντική αύξηση ιδίως στον τομέα των χορηγήσεων εξαιτίας των χαμηλών επιτοκίων, της απελευθέρωσης της αγοράς πιστώσεων κλπ. ενώ παρουσιάζει χαμηλή ανάπτυξη στον τομέα των καταθέσεων.

Στον εν λόγω κλάδο, τα βασικά χαρακτηριστικά που υποδηλώνουν τη θέση που κατέχει μια Τράπεζα στον κλάδο είναι το ενεργητικό της, οι χορηγήσεις που παρέχει, οι καταθέσεις που συγκεντρώνει, ο αριθμός των υποκαταστημάτων της, ο αριθμός του απασχολούμενου προσωπικού της αλλά και το εύρος και η ποικιλία των προσφερομένων προϊόντων και υπηρεσιών.

Με βάση τη γνωστοποίηση, σε σχέση με τα αξιολογικά κριτήρια που υποδηλώνουν τη θέση μιας τράπεζας στο χρηματοπιστωτικό κλάδο, τα σχετικά μερίδια της NovaBank στην ελληνική αγορά έχουν ως εξής :

Χορηγήσεις: Nova Bank Σεπτ. 2004 [1,1%], 2003 [0,8%], 2002 [0,5%]

Καταθέσεις & Repos: Nova Bank Σεπτ. 2004 [1,0%], 2003 [0,8%], 2002 [0,8%]

Σύνολο ενεργητικού: Nova Bank Σεπτ. 2004 [0,9%], 2003 [0,7%], 2002 [0,7%]

VI. 1. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 εδαφ. β' του Ν. 703/77, όπως ισχύει, «συγκέντρωση πραγματοποιείται όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστο μία επιχείρηση ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα, τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσοτέρων άλλων επιχειρήσεων».

Σύμφωνα δε με την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την έννοια της συγκέντρωσης, βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ.4064/89 (98/С 66/02), «ο έλεγχος που αποκτάται μπορεί να είναι αποκλειστικός ή κοινός. Και στις δύο περιπτώσεις, ο έλεγχος ορίζεται ως η δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού της δραστηριότητας μιας επιχείρησης με βάση δικαιώματα, συμβάσεις ή οποιαδήποτε άλλα μέσα. Η μετατροπή του κοινού ελέγχου σε αποκλειστικό έλεγχο μιας επιχείρησης θεωρείται ότι αποτελεί συγκέντρωση κατά την έννοια του κανονισμού, επειδή η αποκλειστικά ασκούμενη αποφασιστική επιρροή διαφέρει ουσιωδώς από την ασκούμενη από κοινού με άλλους».

Στην υπό κρίση υπόθεση, δυνάμει της από 26.1.2005 Συμφωνίας Μεταβίβασης Μετοχών, ο έλεγχος τον οποίο ασκεί η εταιρεία Banco Commercial Portugues S.A. από κοινού με τους λοιπούς μετόχους, επί του πιστωτικού ιδρύματος Τράπεζα NovaBank Α.Ε. θα μετατραπεί σε αποκλειστικό.

Συνεπώς δημιουργείται συγκέντρωση κατά την έννοια του άρθρου 4 παρ. 2 εδαφ. β' του Ν. 703/77, όπως ισχύει, και της ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την έννοια της συγκέντρωσης, βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ.4064/89 (98/С 66/02), η οποία εμπίπτει στις σχετικές με τις συγκεντρώσεις ρυθμίσεις του νόμου αυτού.

2. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 4β παρ. 1 του Ν. 703/77, όπως ισχύει, «κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από τη σύναψη της συμφωνίας ή τη δημοσίευση της προσφοράς ή ανταλλαγής ή την απόκτηση συμμετοχής που εξασφαλίζει τον έλεγ-

χο της επιχείρησης όταν : α) με τη συγκέντρωση αποκτάται ή αυξάνεται μερίδιο αγοράς των προϊόντων ή των υπηρεσιών, που αφορά η συγκέντρωση, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 4στ, που αντιπροσωπεύει στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό, σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών τμήμα της, τουλάχιστον τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που θεωρούνται ομοειδή από τον καταναλωτή λόγω των ιδιοτήτων, της τιμής τους και της χρήσης για την οποία προορίζονται ή β) ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ, ανέρχεται στην εθνική αγορά, τουλάχιστον σε εκατόν πενήντα εκατομμύρια (150.000.000) Ευρώ και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) Ευρώ.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την έννοια των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ.4064/89 (98/С 66/03), στην περίπτωση μετάβασης από κοινό έλεγχο σε αποκλειστικό, οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις είναι οι εναπομένοντες (εξαγοράζοντες) μέτοχοι και η κοινή επιχείρηση. Συνεπώς, συμμετέχουσες επιχειρήσεις στην υπό κρίση συγκέντρωση αποτελούν η κοινή επιχείρηση NovaBank και η εξαγοράζουσα εταιρεία BCP.

Εξάλλου, βάσει του άρθρου 4στ παρ. 5 εδαφ. ε του Ν. 703/77, στον κύκλο εργασιών μιας συμμετέχουσας λαμβάνεται υπόψη και ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων στις οποίες διαθέτει από κοινού με άλλες επιχειρήσεις τα δικαιώματα ή τις δυνατότητες επιρροής.

Βάσει των ανωτέρω η υπό κρίση συγκέντρωση υπόκειται υποχρεωτικά σε προηγούμενη γνωστοποίηση, διότι πληρούται το κριτήριο του κύκλου εργασιών, δεδομένου ότι ο συνολικός κύκλος εργασιών των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων, το έτος 2004, ανήλθε στην εθνική αγορά σε ποσό που υπερβαίνει τα 150.000.000 Ευρώ (165.455.851 Ευρώ) και δύο από τις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις πραγματοποίησαν κύκλο εργασιών άνω των 15.000.000 Ευρώ (BCP [...] Ευρώ και NovaBanK [...] Ευρώ).

Η υπό κρίση Σύμβαση Αγοράς Μετοχών υπεγράφη στις 26.1.2005 και η γνωστοποίηση της υποβλήθηκε εμπρόθεσμα στις 9.2.2005.

3. Κατά το άρθρο 4γ παρ. 1 του Ν. 703/1977, με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων, που υπόκειται σε προηγούμενη

γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών τμήμα της και ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης.

Η μέχρι σήμερα περιορισμένη παρουσία της NovaBank στη αγορά, η σύγκριση με τα αντίστοιχα μεγέθη των κύριων ανταγωνιστών της καθώς και η φύση της γνωστοποιούμενης συναλλαγής, η οποία συνιστά απόκτηση αποκλειστικού ελέγχου σε μία ήδη υπάρχουσα επιχείρηση από υφιστάμενο μέτοχο που δραστηριοποιείται σε μια διαφορετική εθνική αγορά, καθιστούν σαφές ότι η υπάρχουσα δομή ανταγωνισμού στον ελληνικό τραπεζικό κλάδο δεν πρόκειται να ανατραπεί ή να απειληθεί λόγω της γνωστοποιούμενης πράξης συγκέντρωσης.

Το ίδιο ισχύει και για την παροχή ασφαλιστικών πρακτορεύσεων, δεδομένου ότι το μερίδιο της θυγατρικής Nova Πρακτορειακή, Ασφαλίσεων Μονοπρόσωπη ΕΠΕ είναι μικρότερο του 1%, σε μία σχετική αγορά όπου δραστηριοποιείται μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων.

Με βάση όσα προαναφέρθηκαν η υπό κρίση συγκέντρωση, δεν μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών τμήμα της, ούτε δημιουργείται ή ενισχύεται δεσπόζουσα θέση.

4. Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 4 δ' του Ν. 703/1977, η απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού με την οποία διαπιστώνεται ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση δεν μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό, καλύπτει, επίσης, τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα με την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και είναι απαραίτητοι για αυτήν.

Τέτοιες παρεπόμενες ρήτρες είναι συνήθεις στις συγκεντρώσεις και αποβλέπουν στην κατοχύρωση του αγοραστή ότι, αποκτώντας μία επιχείρηση, για την οποία κατέβαλε το συμφωνημένο τίμημα, θα συγκρατήσει την εκχωρούμενη πελατεία και θα αξιοποιήσει την εκχωρούμενη τεχνογνωσία. Όπως γίνεται δεκτό, οι περιορισμοί αυτοί είναι νόμιμοι εφόσον: (α) είναι άμεσα πράγματι συνδεδεμένοι με τη συγκέντρωση, (β) είναι απολύτως αναγκαίοι για την επίτευξη της συγκέντρωσης και (γ) δεν παραβιάζουν την αρχή της αναλογικότητας ως προς το χρόνο δέσμευσης, το αντικείμενο και το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής τους (Ολομ. ΕΠΑ 39/1996, 21/1996, 12/1995, Ε. Περάκης, «Δευτε-

ρεύοντες» περιορισμοί του ανταγωνισμού, στο Συλλ. Έργο «Έλεγχος Συγκεντρώσεων», Νομ. Βιβλιοθήκη, 1998).

Όσον αφορά στη χρονική διάρκεια παρόμοιων περιορισμών γίνεται δεκτό ότι, όταν η μεταβίβαση επιχείρησης περιλαμβάνει στοιχεία φήμης, πελατείας και τεχνογνωσίας, οι ρήτρες μη ανταγωνισμού δικαιολογούνται γενικά για περιόδους έως και τριών ετών, ενώ όταν η μεταβίβαση περιλαμβάνει μόνο τη φήμη και πελατεία, οι ρήτρες δικαιολογούνται γενικά για περιόδους έως και δύο ετών. Μεγαλύτερες περίοδοι μπορούν να δικαιολογηθούν σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις, για παράδειγμα όταν αναμένεται βάσιμα ότι η αφοσίωση του πελάτη στον πωλητή θα συνεχιστεί για περισσότερα από δύο χρόνια ή όταν η έκταση και η φύση της μεταβιβαζόμενης τεχνογνωσίας δικαιολογεί περίοδο προστασίας πέραν των τριών ετών (βλ. και σημ. 15 της υπό στοιχεία 2001/C188/03 Ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα και είναι αναγκαίοι για τις συγκεντρώσεις, Ε.Ε. αριθ. C 188 της 4.7.2001, σελ. 5).

Ειδικά στην υπό κρίση συγκέντρωση η Επιτροπή Ανταγωνισμού θεωρεί ότι ο πωλητής Δ. Κοντομηνάς, ευρύτατα γνωστός στην Ελλάδα για την επιχειρηματική του δραστηριότητα, έχει ταυτισθεί στη συνείδηση του καταναλωτικού κοινού τόσο με την ασφαλιστική εταιρία Interamerican όσο και με τη NovaBank ως στρατηγικός της μέτοχος. Παράλληλα ο πωλητής για τον όμιλο των επιχειρήσεών του έχει αναπτύξει και διατηρεί συνέργειες, εξασφαλίζοντας ευρεία και πιστή πελατειακή βάση.

Επομένως, ανεξαρτήτως αν η απόκτηση αποκλειστικού ελέγχου της Nova Bank από την B.C.P. συνδέεται άμεσα και με μεταβίβαση τεχνογνωσίας, λόγω του ξεχωριστού επιχειρηματικού μοντέλου λειτουργίας της εν λόγω τράπεζας, όπως ισχυρίζονται οι γνωστοποιούντες τη συγκέντρωση με το Υπόμνημά τους της 30ης-3-2004, η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει ότι δικαιολογείται η τριετής διάρκεια της ρήτρας μη άσκησης τραπεζικής δραστηριότητας από την Intercapital και τον Δ. Κοντομηνά, στο μέτρο που επιτρέπει στην B.C.P. να εξασφαλίσει την αφοσίωση της πελατείας στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση.

Ενόψει των ανωτέρω, ο προαναφερθείς δευτερεύων περιορισμός μη ανταγωνισμού, καθώς και η ρήτρα σχετικά με την επί εξάμηνο δέσμευση μη πρόσληψης (ή δανεισμού) από τους πωλητές υπαλλήλων που ήδη εργάζονται στη NovaBank, εκτός εκείνων που ενδεχομένως η Τράπεζα θα απολύσει, ρήτρα που θα ισχύσει για εύλογο χρονικό διάστημα και δεσμεύει τους πωλητές, όχι τους εργαζόμενους, των οποίων οι όροι

εργασίας διέπονται από την ατομική τους σύμβαση εργασίας ή/και τον Κανονισμό Προσωπικού της Τράπεζας, τις συλλογικές τους συμβάσεις εργασίας και τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας, κρίνονται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού ότι συνδέονται άμεσα με την υπό κρίση συγκέντρωση και είναι αναγκαίοι για την πραγματοποίησή της, υπό την έννοια ότι επιτρέπουν στον αγοραστή να εξασφαλίσει την αφοσίωση της πελατείας και ν' αξιοποιήσει πλήρως την εξαγοραζόμενη επιχείρηση, εάν δε δεν υπήρχαν, η συγκέντρωση δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ή θα μπορούσε μόνο υπό δυσμενέστερους όρους.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αποφαίνεται ότι δεν συντρέχει νόμιμος λόγος απαγόρευσης της από 9.2.2005 γνωστοποιηθείσης, σύμφωνα με το άρθρο 4β του Ν. 703/77, όπως ισχύει, συγκέντρωσης, η οποία θα πραγματοποιηθεί με την από 26.1.2005 υπογραφείσα Σύμβαση Αγοράς Μετοχών, δυνάμει της οποίας η εταιρεία Banco Commercial Portugues S.A. θα αποκτήσει τον αποκλειστικό έλεγχο της εταιρείας Τράπεζα NovaBank A.E.

Η απόφαση εκδόθηκε την 8^η Απριλίου 2005.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 361/Β/4-4-2001).

Ο Πρόεδρος

Ο Συντάκτης της Απόφασης

Σπυρίδων Ζησιμόπουλος

Θεόδωρος Δεληγιαννάκης

Η Γραμματέας

Ηλιάνα Κούτρα